

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін
факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВОК 01.2 «ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ»
ОПП «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
(СФЕРА ПРИКОРДОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Спеціальність: 256 Національна безпека (сфера прикордонної діяльності)

Кваліфікація: бакалавр безпеки державного кордону

Професійна кваліфікація: офіцер оперативно-тактичного рівня Державної прикордонної служби України

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Історія формування та охорони державного кордону України» є вибірковою для вивчення ОПП «Психологія». Вивчається протягом II-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Історія формування та охорони державного кордону України» – надання курсантам знань про найважливіші проблеми історії України в галузі прикордонного будівництва – формування державного кордону та його охорони, ознайомлення їх з історією цього процесу та з різними підходами та концепціями. Засвоєння цих знань сприятиме формуванню у курсантів державницької позиції, патріотизму, громадянської відповідальності та світогляду, орієнтованого на загальнолюдські гуманістичні цінності.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування у курсантів розуміння історичного минулого українського народу та його подвижницької праці й боротьби за цілісність та незалежність етнічної території, сучасного стану, проблем і відносин у прикордонній сфері;
- розкриття сучасних підходів до складних проблем в історії українського народу, що не мали адекватного висвітлення до недавнього часу або були об'єктами ідеологічних перекручень;
- сприяння формуванню у курсантів почуття патріотизму, етнонаціональної самосвідомості та інтересу до культури і традицій прикордонного відомства й українського народу;
- формувати у курсантів гуманістичний світогляд, національну свідомість, збагачувати патріотичні почуття, утверджувати моральні людські цінності добра, совісті, честі;
- підвищувати загальний культурний та інтелектуальний рівень курсантів;
- сприяти самовихованню курсантів, допомогти їм усвідомити своє місце в житті та суспільстві.

Курсант, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- основні етапи українського етногенезу та етнічної історії;
- історію української державності, основні етапи боротьби за національну незалежність;
- історію формування етнічної та державної території;
- історію розбудови державного кордону;
- історію створення та розвитку прикордонних структур на українських теренах;
- місце та роль Державної прикордонної служби в системі національної безпеки України;

уміти:

- оперувати основними поняттями та категоріями історії та суспільних наук;
- застосовувати історичні знання для аналізу процесів і явищ життя суспільства;

- використовувати історичні знання у практичній діяльності;
- орієнтуватися в процесах формування та розвитку таких державних інститутів, як державний кордон та прикордонна варта;
- аналізувати культурно-прикордонні феномени різних регіонів;
- застосовувати історичні знання при аналізі проблем прикордоння та питань пов'язаних з порушенням державного кордону, зіставляти різні точки зору, обґрунтовувати свою думку;
- працювати з навчальною та історичною літературою, джерелами;
- готувати виступи, доповіді, повідомлення, інформації, проводити диспути на суспільно-політичні та інші теми;

ознайомитись з:

- теоріями та концепціями різних історичних шкіл та напрямків щодо проблем розвитку української державності; державних інститутів: державний кордон та прикордонна варта;
- формуванням її державних кордонів, створення прикордонних структур;
- подіями та фактами історії України, її стосунків з суміжними державами;
- теорією, історією та проблемами розвитку державного кордону України;
- теорією, історією та проблемами розвитку прикордонної варти українських земель та держав;

ВИКЛАДАЧІ:

Професор Кабачмнський Микола Ілліч.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків тем курсу з поняттями, термінами і категоріями історичних дисциплін у процесі вивчення яких курсанти могли б отримати теоретичне розуміння сутності та природи історичних процесів.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії кафедри, ноутбук, мультимедіа-проектор, історичні карти, модульне середовище кафедри.

Вивчення курсу не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																	Форми підсумкового контролю						
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання	курсова робота					контрольна робота	-----
за денною формою навчання																										
I	I,II	3	90	10	8									2	20	16	4						60		+	
Усього за дисципліну		3	90	10	9									4	20	16	4						60		+	

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН3.5; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-2	Знання та розуміння функціонування системи забезпечення національної безпеки та розуміння безпеки державного кордону на рівні новітніх досягнень.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ЗК-9	Здатність забезпечити стратегічний розвиток систем та процесів, пов'язаних з питаннями безпеки державного кордону в контексті забезпечення національної безпеки.	МК1.1; МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-1	Здатність до узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Державної прикордонної служби України та інших складових сектору безпеки і оборони України, розробки пропозицій, спрямованих на його вдосконалення.	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ФК-2	Здатність забезпечити спроможність частин, підрозділів та органів управління Державної прикордонної служби України (інших військових формувань та правоохоронних органів, утворених відповідно до Законів України) до виконання завдань за призначенням у системі національної безпеки.	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1. МК4.2.
ФК-3	Здатність до стратегічного планування розвитку органу охорони державного кордону (частини), регіонального управління Державної прикордонної служби України.	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ФК-4	Здатність до стратегічного планування розвитку органу охорони державного кордону (частини), регіонального управління Державної прикордонної служби України	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ФК-5	Здатність до планування застосування сил та засобів ДПСУ з метою участі в обороні України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності у взаємодії з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами сектору безпеки та оборони, у тому числі в умовах невизначеності щодо дій противника	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.
ФК-14	Здатність до колегіальної роботи при розробці важливих рішень у сфері	МК2.1; МК2.2; МК2.3; МК2.4; МК2.8;

Шифр	Компетентність	Методи контролю
	прикордонної діяльності, до роботи у складі органів управління, у тому числі міжвідомчих та міжнародних	МК3.1; МК3.2; МК3.3; МК4.1.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-1	Розробляти та організувати опрацювання програмних та нормативних документів з питань прикордонної діяльності, які відносяться до управлінських функцій органів охорони державного кордону.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.
ПРН-2	Оцінювати бойові можливості військових частин (підрозділів) противника.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.
ПРН-5	Виявляти та прогнозувати ризики від впливу реальних та потенційних загроз безпеці державного кордону, обґрунтовувати заходи щодо їх мінімізації на місцевому рівні, застосовуючи технологію аналізу ризиків та кримінального аналізу.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.
ПРН-7	Виконувати функції управління (прийняття рішення, планування, організація, мотивація та контроль) прикордонною діяльністю в різних режимах функціонування та умовах обстановки.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.
ПРН-8	ПРН 8. Застосовувати сучасні технології управління (інформаційні, комунікативні, управління конфліктами, управління ризиками тощо).	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.
ПРН-11	Здійснювати ефективну взаємодію з іншими суб'єктами інтегрованого управління кордонами в інтересах забезпечення національної та міжнародної безпеки.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-15	Розуміти основи воєнної стратегії, застосування Збройних Сил України, проведення операцій.	МН1.1; МН1.3; МН1.4; МН1.6; МН1.7; МН2.1; МН2.2; МН3.4; МН4.1; МН4.2; МН4.3. МН4.4.	МК2.1; МК2.2; МК3.3.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування теми	Кількість год.	Номери, вид занять та кількість годин								Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість год	
			1	2	3	4	5	6	7	8				
1	Поняття і сутність державного кордону та прикордонних структур	8	Л2									09		
2	Зародження прикордонної варти на землях України	4	Л2									10		
3	Охорона кордонів Київської і Галицько-Волинської Русі	10	Л2									11		
4	Кордони України та особливості їх охорони в епоху пізнього середньовіччя	12	Л2									12		
5	Організація прикордонної варти на кордонах України у кінці XVIII - на початку XX ст.	8	Л2									01	1/	14

6	Боротьба за українську державність та спроби організувати прикордонну охорону в 1917-1920 роках	4	Л2							02		14
7	Формування кордонів Радянської України та забезпечення їх охорони	14	Л2							03		14
8	Кордони та прикордонні структури незалежної держави Україна	14	Л2							04		14
										05		6
										06		6
										07		10
	Диференційований залік	2	Д32									
	Всього	10								Усього		10

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література*
1	2	3	4	5	6
I курс, II семестр					
1			13	Тема 1. Поняття і сутність державного кордону та прикордонних структур	
	1	лекція	2	<u>Державний кордон: історія, сутність, види.</u> 1. Державний кордон: сутність, види. 2. Історія становлення та розвитку державних кордонів.	[1.1], с. 9-33; [1.3], с. 5-115.
			2	<u>Державний кордон як один з базових інститутів держави.</u> 1. Принцип непорушності державних кордонів. 2. Порядок визначення та встановлення державних кордонів.	[1.1], с. 9-33; [1.3], с. 5-115.
		самостійна робота	3	1. Поняття та юридична природа державної території. 2. Принцип територіальної цілісності та недоторканності держав. 3. Міжнародно-правові підстави і способи зміни державної території. 4. Міжнародно-правові засоби вирішення проблем державних кордонів. 5. Міжнародно-правові засоби мирного вирішення прикордонних суперечок.	[1.1], с. 9-33; [1.3], с. 5-115.
	3	лекція	2	<u>Охорона кордонів держави, як один з основних чинників її розвитку.</u> 1. Значення охорони територій і кордонів держави для її становлення та розвитку. 2. Основні аспекти діяльності прикордонних структур.	[1.1], с. 9-33; [1.3], с. 316-344.
			2	<u>Необхідність охорони державних кордонів.</u> 1. Сутність, необхідність та значимість прикордонної варті. 2. Основні принципи діяльності прикордонників.	[1.1], с. 9-33; [1.3], с. 316-344.
		індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)	літ-ра згідно списку
2			8	Тема 2. Зародження прикордонної варті на землях України	

	1	лекція	2	<u>Зародження прикордонної варти на землях України.</u> 1. Зародження інституту прикордонної варти. 2. Перші праукраїнські квазідержави та організація охорони їхніх територій.	[1.1], с. 34-43; [1.2], с. 36-49; [1.5], с. 9-38; [2.3], с. 7-11.
		самостійна робота	2	1. Прикордонники Єгипту та інших стародавніх держав. 2. Велика Китайська стіна. 3. Лаймеси Римської імперії. 4. Прикордонна-фортифікація Візантійської імперії.	[1.1], с. 34-43; [1.2], с. 36-49; [1.5], с. 9-38; [2.3], с. 7-11.
			2	<u>Початки прикордонної служби в Україні.</u> 1. Перші прикордонники. 2. Охорона та захист слов'янами меж своїх територій.	[1.1], с. 34-43; [1.2], с. 36-49; [1.5], с. 9-38.
		індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)	літ-ра згідно списку
3			16	Тема 3. Охорона кордонів Київської та Галицько-Волинської Русі	
	1	лекція	2	<u>Території та кордони Київської Русі.</u> 1. Формування праукраїнської середньовічної імперії князями Русі. 2. Межі територій Київської Русі та руських князівств у другій половині IX – середині XIII ст.	[1.1], с. 44-48; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 39-84; [2.3], с. 12-16.
	2	лекція	2	<u>Боротьба за території Руського Королівства.</u> 1. Утворення Галицько-Волинської держави. 2. Зміни територій та меж праукраїнської держави впродовж 1199-1349 років.	[1.1], с. 44-48; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 85-91; [2.3], с. 17-19.
			2	<u>Межі розселення українського етносу та території середньовічних праукраїнських держав.</u> 1. Характеристика меж територіальних надбань Київської Русі 2. Кордони земель Руського Королівства.	[1.1], с. 44-48; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 39-91; [2.3], с. 12-19.
		самостійна робота	4	1. Різновиди укріплень Русі. 2. Система деревоземляних валів. 3. Система природніх та штучних прикордонних перепон. 4. Прикордонні поселення Русі.	[1.1], с. 49-77; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 39-91; [2.3], с. 12-19.
			2	<u>Система охорони кордонів у Київській та Галицько-Волинській державах.</u> 1. Створення державної прикордонної служби Великим князем	[1.1], с. 49-77; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 39-91;

				Київської Русі Володимиром Святославовичем у 988 році. 2. Охоронно-оборонні споруди держав Русі. 3. Прикордонники Русі.	[2.3], с. 12-19.
	5	семінар	2	<u>Охорона територій праукраїнських держав у другій половині IX – першій половині XIV ст.</u> 1. Змієві вали. 2. Фортифікації городів. 3. Організація прикордонної варти.	[1.1], с. 49-77; [1.2], с. 50-84; [1.5], с. 39-91; [2.3], с. 12-19.
		індивід. роб	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)	літ-ра згідно списку
4			19	Тема 4. Кордони України та особливості їх охорони в епоху пізнього середньовіччя	
	1	лекція	2	<u>Українські території та кордони в другій половині XIV-XVIII ст.</u> 1. Території які замешкувала українська людність. 2. Українські військово-державні утворення.	[1.1], с. 78-94; [1.2], с. 85-111; [1.5], с. 92-200; [2.3], с. 20-52.
			2	<u>Кордони українських військово-державних утворень.</u> 1. Території та кордони Запорозької січі. 2. Території та кордони козацької держави – Військо Запорозьке та Гетьманщини. 3. Території та кордони Слобідської України. 4. Території та кордони правобережних козацьких полків у 1684-1699 роках.	[1.1], с. 78-94; [1.2], с. 85-111; [1.5], с. 92-200; [2.3], с. 20-52.
		самостійна робота	3	1. Ландміліція. 2. Засічні лінії. 3. Козацькі засоби для охорони кордонів: бекети; радути; фігури; могили. 4. Типи прикордонних команд запорожців.	[1.1], с. 95-137; [1.2], с. 112-162; [1.5], с. 92-200; [2.3], с. 20-52.
	3	лекція	2	<u>Охорона українських кордонів колонізаторами.</u> 1. Заходи з охорони кордонів у Великому князівстві Литовському та Польському королівстві.	[1.1], с. 95-137; [1.2], с. 112-162; [1.5], с. 92-200;

				2. Прикордонні структури Московщини.	[2.3], с. 20-52.
			2	<u>Організація прикордонної варти у Московському царстві.</u> 1. Початки централізованої сторожової служби. 2. Перший статут прикордонної охорони. 3. Розвиток прикордонних структур у XVII - XVIII ст.	[1.1], с. 95-137; [1.2], с. 112-162; [1.5], с. 92-200; [2.3], с. 20-52.
5	лекція		2	<u>Охорона кордонів в українських військово-державних формуваннях</u> 1. Козацтво на охороні українських земель. 2. Охорона територій у державі Богдана Хмельницького та у Гетьманщині. 3. Прикордонники Слобожанщини.	[1.1], с. 95-137; [1.2], с. 112-162; [1.5], с. 92-200; [2.3], с. 20-52.
				<u>Українське козацтво на охороні своїх вольностей та України.</u> 1. Прикордонна інфраструктура українського козацтва. 2. Прикордонна служба українського козацтва.	[1.1], с. 95-137; [1.2], с. 112-162; [1.5], с. 92-200.
	індивід. роб.		2 2	Реферат (тематика вказана в розділі VI). Конспект по темах.	літ-ра згідно списку
5			12	Тема 5. Організація прикордонної варти на кордонах України у кінці XVIII - на початку XX ст.	
	1	лекція	2	<u>Переділ українських земель та встановлення кордонів Російською та Австрійською імперіями.</u> 1. Території та межі України в складі Російської імперії. 2. Українські території в складі Австрійської (Австро-Угор-ї) імперії.	[1.1], с. 138-143; [1.2], с. 163-174; [1.5], с. 201-301; [2.3], с. 53-69.
	2	лекція	2	<u>Прикордонна служба в Україні за часів Російської та Австрійської колонізації.</u> 1. Структури прикордонної варти Російської та Австрійської імперій та діяльність їхніх формувань на території України. 2. Участь прикордонників у військових конфліктах.	[1.1], с. 138-174; [1.2], с. 163-214; [1.5], с. 201-301; [2.3], с. 53-69.
		самостійна робота	2	1. Положення про влаштування воєнної сторожі на кордонах західних губерній від 1811 р. 2. Положення про влаштування прикордонної митної стражі на європейському кордоні від 1827 р. 3. Статутні особливості ОКПС.	[1.1], с. 138-174; [1.2], с. 163-214; [1.5], с. 201-301; [2.3], с. 53-69.
			2	<u>Організація охорони кордонів.</u> 1. Зміни в структурі прикордонної варти на початку XIX ст.	[1.1], с. 138-174; [1.2], с. 163-214;

				2. Прикордонна сторожа. 3. Окремий корпус прикордонної стражі.	[1.5], с. 201-301; [2.3], с. 53-69.
			2	<u>Розвиток прикордонних структур в Україні та їх функціонування.</u> 1. Структури Окремого корпусу прикордонної стражі на українських теренах. 2. Охорона морських та річкових ділянок кордону.	[1.1], с. 138-174; [1.2], с. 163-214; [1.5], с. 201-301; [2.3], с. 53-69.
		індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)	літ-ра згідно списку
6			8	Тема 6. Боротьба за українську державність та спроби організувати прикордонну охорону в 1917-1920 роках	
	1	лекція	2	<u>Формування державних територій та організація прикордонної охорони у період боротьби за незалежність (1917-1920 роки).</u> 1. Території та кордони національних держав у 1917-1920 роках. 2. Окремий корпус кордонної охорони.	[1.1], с. 175-194; [1.2], с. 215-234; [1.5], с. 302-351; [2.3], с. 70-90.
		самостійна робота	2	1. Боротьба за українську державу та її території в 1917 р. 2. Визначення Центральною Радою державних кордонів УНР. 3. Поділ етнічних українських територій на 1920 р.	[1.1], с. 175-194; [1.2], с. 215-234; [1.5], с. 302-351; [2.3], с. 70-90.
			2	<u>Спроби злуки етнічних територій та організації їхньої прикордонної охорони у 1917-1920 роках.</u> 1. Кордони України в планах гетьмана П. Скоропадського. 2. Створення та службово-бойова діяльність ОККО.	[1.1], с. 175-194; [1.2], с. 215-234; [1.5], с. 302-351; [2.3], с. 70-90.
		індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)	літ-ра згідно списку
7			18	Тема 7. Формування кордонів Радянської України та забезпечення їх охорони	
	1	лекція	2	<u>Українська Соціалістична Радянська Республіка, її державна територія і охорона кордону в 1919-1922 роках.</u> 1. Утворення Росією маріонеткової УСРР та визначення її територій. 2. Українські землі в Румунії, Чехословаччині та Польщі.	[1.1], с. 195-199; [1.2], с. 235-242; [1.5], с. 352-362; [2.3], с. 91-111.
	2	лекція	2	<u>Остаточне формування кордонів УСРР – УРСР.</u> 1. Формування кордонів Радянської України в 20-х – 30-х роках. 2. Визначення кордонів у 1945-1954 роках.	[1.1], с. 195-199; [1.2], с. 235-242; [1.5], с. 352-492;

					[2.3], с. 91-123.
		2	<u>Кордони Радянської України в 1922 – 1954 роках.</u> 1. Кордони УСРР у 1922 р. 2. Зміни кордонів України у 1924-1926 рр. 3. Приєднання українських територій у 1939-1940 рр. 4. Остаточне встановлення кордонів УРСР у 1945-1954 рр.		[1.1], с. 195-199; [1.2], с. 235-242; [1.5], с. 352-492; [2.3], с. 91-123.
	самостійна робота	2	1. Організація охорони морських кордонів. 2. Запровадження службового собаківництва. 3. Впровадження нових форм і методів охорони кордону. 4. Відносини радянських прикордонників та місцевих мешканців.		[1.1], с. 195-253; [1.2], с. 243-315; [1.5], с. 352-492; [2.3], с. 91-123.
4	лекція	2	<u>Прикордонні структури СРСР у Радянській Україні в 20-30-х роках ХХ ст.</u> 1. Остаточне формування організаційної структури прикордонних військ СРСР. 2. Охорона української ділянки державного кордону в 1922-1939 роках.		[1.1], с. 195-212; [1.2], с. 243-271; [1.5], с. 352-492; [2.3], с. 91-123.
		2	<u>Радянські прикордонники на теренах України.</u> 1. Структура прикордонних військ СРСР. 2. Українські прикордонні округи. 3. Службово-бойова діяльність.		[1.1], с. 195-212; [1.2], с. 243-271; [1.5], с. 352-492; [2.3], с. 91-123.
6	лекція	2	<u>Прикордонники СРСР в оборонних боях та на фронтах Другої світової війни та у післявоєнний період</u> 1. Прикордонники у військових діях Другої світової війни. 2. Прикордонні війська на охороні кордонів після війни.		[1.1], с. 195-253; [1.2], с. 272-315; [1.5], с. 423-557; [2.3], с. 91-123.
		2	<u>Прикордонні війська СРСР у 40-х – 80-х роках ХХ ст.</u> 1. Героїчні подвиги прикордонників у другій світовій війні. 2. Організація найдосконалішої системи охорони державного кордону.		[1.1], с. 195-253; [1.2], с. 272-315; [1.5], с. 423-557; [2.3], с. 91-123.
	індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI)		літ-ра згідно списку
8		22	Тема 8. Кордони та прикордонні структури незалежної держави Україна		

1	лекція	2	<u>Незалежна Україна та її державний кордон.</u> 1. Проголошення незалежності та формування державного кордону. 2. Сучасний стан державного кордону України.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 58-202; [1.5], с. 558-706; [2.3], с. 124-133.
		2	<u>Проблемні аспекти процесу договірно-правового оформлення державного кордону України.</u> 1. Договірно-правове оформлення державного кордону з Білоруською, Польською, Словацькою, Угорською, Румунською республіками. 2. Проблеми договірно-правового оформлення державного кордону з Республікою Молдова та Російською Федерацією.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 58-202; [1.5], с. 558-706; [2.3], с. 124-133.
3	лекція	2	<u>Прикордонні структури в системі національної безпеки України.</u> 1. Забезпечення національної безпеки – основа прогресивного розвитку держави. 2. Задачі прикордонників у забезпеченні національної безпеки України.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 203-212; [1.5], с. 558-706; [2.4], с. 5-30.
	самостійна робота	4	1. Морська охорона. 2. Прикордонна авіація. 3. Кінологічна служба. 4. Підрозділи для виконання спеціальних завдань.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 339-453; [1.5], с. 558-706; [2.4], с. 264-375.
4	лекція	2	<u>Створення та розбудова Прикордонних військ України.</u> 1. Основні етапи розвитку ПВУ. 2. Особливості діяльності ПВУ на різних ділянках державного кордону.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 58-338; [1.5], с. 558-706;
		2	<u>Охорона кордонів України – забезпечення її незалежності та прогресивного розвитку.</u> 1. Організація охорони державних кордонів після здобуття незалежності. 2. ПВУ в протидії порушенням законодавства з прикордонних питань.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 58-338; [1.5], с. 558-706;
6	лекція	2	<u>Державна прикордонна служби України на охороні кордону: стан та перспективи розвитку.</u> 1. Необхідність реформування Прикордонних військ в Державну	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 119-527; [1.5], с. 558-706;

				прикордонну службу України. 2. Розбудова структурних підрозділів ДПСУ.	[2.4], с. 33-375.
			2	<u>Державна прикордонна служби України в умовах сьогодення.</u> 1. Правові основи діяльності ДПСУ. 2. Інтегроване управління кордонами. 3. Завдання та результати службово-бойової діяльності ДПСУ. 4. Роль Національної академії ДПСУ ім. Богдана Хмельницького в формуванні кадрового потенціалу прикордонного відомства та створенні сучасної прикордонної науки.	[1.1], с. 254-314; [1.4], с. 119-527; [1.5], с. 558-706; [2.4], с. 33-375.
		індивід. роб.	2	Реферат (тематика вказана в розділі VI).	літ-ра згідно списку
			2	Конспект по темах.	
Диференційований залік					
Разом за семестр ауд. годин					
УСЬОГО:					

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова література

- 1.1. Кабачинський М.І. Історія кордонів України: навчальний посібник. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ імені Б. Хмельницького, 2008. 344 с.
- 1.2. Кабачинський М.І. Історія охорони кордонів України: Монографія. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ імені Б. Хмельницького, 2005. 355 с.
- 1.3. Кабачинський М.І., Бунєєв Т.В., Блощинський І.Г., Сінкевич С.В. Політичні аспекти формування та охорони державного кордону: навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2015. 400 с.
- 1.4. Кабачинський М.І. На варті рубежів Батьківщини: Прикордонні війська України в 1991-2003 роках. Монографія. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ імені Б. Хмельницького, 2006. 564 с.
- 1.5. Бойко О.Д. Історія України: підручник. 7-е видання, стереотипне. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 720 с.

2. Допоміжна література

- 2.1. Кабачинський М.І. Історія кордонів та прикордонних військ України. Монографія. Хмельницький. Вид-во Хмельницької міської друкарні, 2000. – 216 с.
- 2.2. Прикордонні війська України: історія і сучасність: навчальний посібник. Видання друге, оновлене й доповнене. Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2001. 380 с.
- 2.3. Литвин М. М. Інтегроване управління кордонами: підручник. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2012. 416 с.

2.4. Лановик Б.Д. Лазарович М.В. Історія України. Київ, 2001. 380 с.

2.5. Григоренко О.П. Історія України. Хмельницький, 2007. 387 с.

2.6. Ратич Б.Я., Макогончук Н.В., Гевко О.І. Короткий курс історії України: навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ імені Б. Хмельницького, 2016. 428 с.

3. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

3.2. Модульне середовище [Електронний ресурс] – <<http://10.241.24.9/>>.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний